

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., váczi körut 15.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . frt 7.—
Félévre . . . . . „ 3.50
Negyedévre . . . . . „ 1.75

Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Beszámoló.

Lezajlott a választási hadjárat. A hadviselő felek eltakarítják halottaikat és megcsinálják a mérleget. Izgalmas és zajos volt e választás mint tán még soha, és teljesen igazolta azok felfogását, kik a képviselői mandatum meghosszabbításáról szóló törvény meghozatalánál latba vették azt az érvet, hogy a választással járó izgalmak minél ritkábban ismétlődjenek.

A kormányon lévő párt meg van elégedve, meg is lehet elégedve a választás eredményével. Oly nagy számban tért vissza, mely majdnem megközelíti a fuzio utáni első — 1875-iki — választás eredményét. Tisza Kálmán hatalmasabb mint valaha. Kivánjuk, hogy hatalmát a nemzet jóléte, az igaz szabadság érdekében érvényesítse.

Meg lehet elégedve a függetlenségi párt is; mert nemcsak megtartotta birtokálladékát, de szaporította is azt néhány mandatummal. Hiszszük, hogy meg is van elégedve, mert aggodalommal lépett a küzdőterre, látván a viszályt saját házában; látván, hogy hamis próféták nyujtják ki szentségtelen kezeiket azon mocsoktalan zászló után, melyre a 48-iki magasztos elvek vannak felírva.

A kik nincsenek megelégedve, az a mérsékelt ellenzék és az antiszemita párt. A mérsékelt ellenzék nagyon megfogyva tér vissza a parlamentbe. Vezére, gróf Apponyi Albert a választási mozgalomban pártja érdekében oly tevékenységet fejtett ki, melyet bámulva nézett Magyarország, a kortesek klasszikus hazája. Hónapokig járta be keresztül kasul az országot, kiméletlenül tüzelvén a kormány és pártja ellen, felhasználván páratlan ékesszólását, nagy műveltségét és szeretetreméltó egyéniségének tulajdonait, hogy taborát szaporítsa. És az ország nem neki adott igazat. Az ország évek óta

nézi ezt a küzdelmet, mely nem az elvek, de a személyek harcza. A nemzet többsége nem hiszi hogy Apponyi képes volna nagyobbat lendíteni az ország sorsán mint Tisza és megmarad Tisza mellett, aki súlyos viszonyok között erélyesen és higgadt megfontolással vezette az ország ügyeit.

És az antiszemiták? Megcsappanva, összeroncsolva vetette őket partra a választási küzdelem hullámverése. 58 kerületben állítottak jelölteket és nyertek nagy nehezen 11-et. Kibukott pártelnökük, Andreánszky, a bölcs báró kibukott Nendtvich a vén — chemikus; kibukott Istóczynak, a mesternek drágalátos tanítványa, Rác Géza, kibukott Szemecz, kit a mult országgyűlésen egy időközi választás juttatott váratlan mandatumhoz; kibuktak Margittay, Csuzy, Gruber és ledőlt végre valahára a czeglédi bálvány is, a kimondhatatlan nevű lap szánalmas gazdája, Verhovai.*) Elnyöggettik őket: »Megnehezült az idők viharos járása fölöttünk.« A nemzet megcsömörlött ettől az eledelel és nem kér többet belőle. Az 1884-iki választásnál, a tiszta-eszlári trumf benyomása alatt bejutott másfél tuczat antisemita. Némely kerület beteges hajlamoknak és talán némileg a kíváncsiságnak is engedve antiszemitát küldött a

*) Ez az ur nagyon téved, a midőn lapjában czeglédi bukását a zsidóknak is tulajdonítja. Értjük veszett kétségbeesését, melynek bukása óta tajtékzó förmedvényekben ad kifejezést és melyekkel lapját napról napra megtölti. Ő a mandatummal az utolsó támaszt vesztette a társadalomban. De hogy a zsidóknak, mint olyanoknak, őt megbuktatni érdekében lett volna, ez a feltevés Verhovainak roppant rövidlátásáról tesz tanubizonyságot. A zsidóságnak igenis érdekében van az antiszemitizmust a nemzet és a világ előtt igazi képében feltüntetni; mennél több látható szenny van ebben a társaságban, annál jobban szeretjük; és ezért őszintén sajnáljuk, hogy Verhovai nem antiszemita képviselő többé. Ő maga nagyobb argumentum az antiszemitizmus ellen, mint akár egy egész csapat antiszemita romlottsága is veszedelmessége. Ha a czeglédi zsidók, de csak azok, mégis működtek megbuktatásán, tették ezt mint jó hazafiak, mint városuk becsületét feltő polgárok, kik szégyelték, hogy egy Verhovai tagja legyen a magyar törvényhozói testületnek, s hogy épen az ő városukat képviselje ott. — A szerkesztőség.

képviselőházba, hogy lássák, mit tudnak hát ezek. A három évi tapasztalás keserűen kiábrándította őket; láthatták, hogy ez az ugynevezett párt egyébre mint botránycsinálásra képtelen, hogy hasznos működés ettől nem várható, már csak azért sem, mert a parlamentben elszigetelve áll, mert a többi pártok kivétel nélkül megtagadták az antiszemitákat. Lehullt a fátyol, a nép tisztán lát és ezeket az urakat egyszerűen elejtette. Nagy részük visszahullott a semmiség örvényébe, amelyből egy kóros áramlat rövid időre kiragadta volt őket. Mert ha bejött is újra tíz ember ebből a fajtából, ennek — legalább a megválasztottak nagyobb részére nézve — elvi jelentősége nincs; megválasztatásukat tulajdonképpen helyi és személyi befolyásoknak köszönhetik.

Nem sok vizet zavart a 18 antiszemita képviselő, még kevesebbet fog zavarni a 10.

Szünőben van a nyavalya.

Dr. S. A.

Az angol nemzet ünnepéhez.

Viktória királynő ötvenéves uralmát az angolok méltán ünneplik úgy, mint Anglia történelmének legdicsőbb korszakát. A mi csak az angolok nagyságát és fölényét megalkotta Európában, a mi az angolokra nézve büszkeség és a külföldre nézve irigység tárgya, az angol

erő és angol szellem, ez mind Viktória királynőnek uralma alatt érte el legteljesebb virágzásának követ. Ő alatta nyerte Angliának területi uralma és gyarmati hatalma azt a roppant kiterjedést, mely majdnem szakadatlan láncolatban gyűrűzi körül az egész földgömböt. Ő alatta fejlett mai tökélyére az angolok szabad alkotmánya, kiküszöbölte előbb belőle a személyes uralomnak utolsó nyomát és később végrehajtva a nagyszerű békés alakulást, mely az ősrégi aristocraticus kormányzatot az igazi demokratia rendjével cserélt föl. Az ő szelid, gondos, nemes erkölcsi elvektől áthatott uralma adott új aranykort az angol irodalomnak és művészetnek, feltámasztva és munkásságra serkentve hosszú sorát a nagy szellemeknek, a kik új fényt árasztottak az angol műveltségre és minden világtájon bámult mintává tették az angolok culturáját.

Elég okok, hogy az angolok a hála érzelmét fűzzék dicső királynéjuk nevéhez és örvendező hymnusokat zengjenek ötvenéves uralmának jubileumára. Sok tekintetben lehet mondani, hogy Anglia ma nem az, a mi Viktória uralma előtt volt, hogy a legtöbb angolnak sorsa, helyzete lényeges javuláson ment keresztül. De ha ez igaz általában az angolokra nézve, mennyivel több joggal lehet állítani az

Uj zsidó képviselőink.

Az »Egyenlőség«-nek már mult heti száma megemlékezett ama két jelesünkről, kik a lefolyt választás alatt országgyűlési képviselői mandatumot nyertek: Neumann Ármin és Jelinek Ártúr doktorokról. Azt hisszük, hogy e lapok t. olvasói szívesen veszik, ha e két férfit velük közelebbről megismer-tetjük.

I.

Neumann Ármin dr.

Neumann Ármin 1845-ben született Nagyváradon. Atyja, Neumann Sámuel, ki ez időben Nagyváradon lakott, mint közbecsülésben álló polgár, szigorú vallásosságáról volt ismertes. Édes anyja részéről pedig az előkelő és tekintélyes Kurländer családdal áll rokonságban, mely család Nagy-Váradon még jelenleg is tisztos szerepet visz. Ha megmondjuk, hogy Neumann dr. tiszteletre méltó, agg atyja itt Budapesten még ma is jobb szeretné fiát, az ő végtelen büszkeségét, azon a mesgyén innen látni, mely a mély vallásos és a modern életmód között képez határt, könnyen kitalálható és másként nem is képzelhető, mint hogy Neumann Ármint, felismervén a zsenge fiu rendkívüli tehetségét, szülei a rabbi pályára szánták. Korán bevezették őt a talmud tudományának és

a héber irodalmi ismeretek csarnokába, a hol az amugy is ritka okosságú gyermek esztét és szívet oly hálás irányban művelte ki, hogy csakhamar kedvet kapott a klasszikus ismeretek elsajátítására is. A vágyának szilárd akarata szegődött a szolgálatába és Neumann Ármint a legnagyobb előszeretettel látjuk a rabbinisztikus tudományok mellett a modern tanulmányokon csüggeni. A híres, mély tudományu, boldogult Deutsch Dávid, balassa-gyarmati orthodox rabbi, Neumann ifjúkori tanítója nem a legszivesebben látta tanítványát a szerinte profán problémákba elmerülve; felfogásaik közé mind nagyobb és nagyobb úr ékelte magát s csak természetesen, hogy Neumann egy szép napon a bécsi egyetemen találjuk. On revient toujours à ses premiers amours — mondja a közmondás; Neumann Árminon is beteljesedett. Később ismét visszatért szerelme első tárgyához, a theológiához. Ámde ezuttal már nem a régi bachurral van dolgunk: Boroszlóba kell követnünk az ifju Neumann, az ottani híres rabbiszemináriumba, a hol épen Kohut Sándor new-yorki rabbi hazánkfia is végezte tanulmányait. Azonban sokkal mélyebben gyökeret vert benne bécsi jogászokodása által a világi pálya iránt való vonzódása, semhogy türelme lett volna a szeminárium falai között mindvégig megmaradni. Visszatért a corpus iurishoz, melynek buvárlatát a talmud jogi té-

angol nemzet ama részéről, mely vallásánál fogva bennünket leginkább érdekel, értjük az angol zsidókat. Viktória királynő uralma előtt a zsidók Angliában is csak oly kivetett, jogtalan páriák voltak, mint annyi más országban, de már, mint az angolok pártkülönbség nélkül általánosan elismerik, a politikai és polgári életnek egyik legbecsesebb elemét képezik. És ebben a nagy előhaladásban, Viktória királynőnek ama korlátolt befolyás mellett is, melyet az angol alkotmány az uralkodónak fenhágy, nagy az érdeme. Csak emlékezni kell arra, hogy nagyapjának, III. Györgynek szűkkeblű bigotteriája, mily legyőzhetlen akadályt emelt a Pelham ministerium ama törekvése ellen, hogy a zsidóknak a szabad letelepedés Anglia egész területén megengedtessek. Viktória királynő nemcsak, hogy a törvényhozás reformmunkálatai irányában soha hasonló hajlamot el nem áult, de »her grecivus majesty« — mint az angolok hivatalos czimzése a királynőről szól — személyes érintkezéseiben is kitüntette, hogy szívesen látja a zsidók hasznos tevékenységét az államszolgálatban. A ministerek megválasztása Angliában is szigorúan a korona felség jogai közé tartozik, de a királynő soha előítéletet nem tanusított, hogy a korona tanácsában zsidó férfit is lásson maga körül. Ismeretes dolog, hogy lord Beaconsfieldet, ki vallásra nem maradt

ugyan zsidó, de minden művében a zsidó faji öntudatot nagy nyomatékkal hangsúlyozta, a királynő kiváló kegyében is részesítette.

Valóban szép és fényes az a haladás, melyet az egyenjogusítás terén az angol zsidók napjainkig elértek. Ebben a haladásban az a legnevezetesebb, hogy az egyenjogusítás Angliában, nem úgy mint a continentalis országokban, egyetlen nagy elvi nyilatkozat által jött létre. Franciaországban és Amerikában az emberi jogok -proclamálása, Németországban és Magyarországon az emancipáció kimondása biztosította a zsidóknak a polgári jogok teljességét, Angliában megfelelően az angol törvényhozás természetének, mely csak a fokozatos lassu javítást tűri meg, egymásután követő részleges törvények, apránkénti vívmányok vitték tépésről lépésre előbb a zsidók jogegyenlőségét. Minden új törvény egy darabbal szélesítette ki azt a korlátolt tért, melyen a zsidók keresztény honfitársaikkal működhetnek. De ez egész hosszú út az első engedményektől a teljes jogegyenlőségig oly tökéletesen összeesik Viktória királynő ötvenéves uralmával, hogy az uralkodási jubileum ünnepét a zsidókra nézve a jogszerzés külön jubiláris ünnepének, valódi bibliai örömevnek lehet tekintenünk. Viktória királynő uralkodásának kezdetére esik, hogy a zsidók megnyerték a parlamenti választói jogot. Ez

telei és okoskodásai oly hatalmasan istápolták és megkedveltették vele. Előbb Berlinben és később újra Bécsben tökéletesíti ismereteit, miglen az ügyvédi vizsgálatot le nem tette és mint ügyvéd Pápán le nem telepedett.

1869-ben követve szíve vonzalmát, Bécsben megnősült; bátran mondhatjuk, hogy csupán szíve vonzalmából, a mi egy oly szép aspirációkra jogosított férfinál, a milyen ő volt, nagy szó a mai pénzbálványozó világban. Bár nem mondhatjuk, hogy ő a kincset nem kereste. Kereste és megtalálta, mert hisz magáénak mondhatja fővárosunk egyik legműveltebb és legszellemesebb hölgyét, a ki lekötelő modora és jótékonyága által Székesfehérvárott egyike volt a hangadó és kiváló szerepet játszó nőknek. Családi neve Ries.

Pápáról, hol az izr. hitközség jegyzője is volt Székesfehérvárra tette át Neumann dr. irodáját. Ez időre esik ugy ügyvédkedésének, mint jogi írói működésének aranykora. Irodája első volt az ő koronázó városban és főképp kereskedelmi ügyekben csakhamar tekintélylyé vált ugy, hogy számos budapesti első rangú cég összes pöreikben általa, a vidéki ügyvéd által képviseltették magukat. De nemcsak kereskedelmi, hanem bűnpörökben is nem egyszer tünteték ki magát éleslátása és finom jogi felfogásával.

Az ő kiváló képessége és nevének általános kedveltsége folytán szívesen látták őt az ősváros előkelő köreiből, hol többek közt Szögyény — Marich tárnokmester és a Zichy család különös bizalmukkal tüntették ki.

Székesfehérvárott írta meg 7 év alatt epochalis munkáját, a 3 vaskos kötetből álló »magyar kereskedelmi törvény magyarázatát« (maga a 3-ik kötet 1000 lap), melyről a kritika mint egyedül állóról és örökbecsűről emlékezett meg, s a melyre egy előkelő egyetemi tanár, legjelesebb kereskedelmi jogászunk azt mondá, hogy e mű 30 lapjáért is megérdemelte volna Neumann az egyetemi tanszéket. Egyéb munkái közül legyen szabad megemlítenünk azt, melyet a »biztosítási ügyletről«, majd a »hitel megszorításáról« irt. Jogi szaklapjainkat is nem egy föltűnést keltő cikkel kereste föl, a jogászgyűlésen mint referens és véleményező fejtett ki szép tevékenységet és egyik fölolvasása alkalmával Busbach, fővárosi ügyvéd és országgyűlési képviselő ugy nyilatkozott, hogy a gyűlés sokáig Neumann dr. beszédének varázsa alatt állott.

1882-ben habilitáltatott a budapesti egyetemen a kereskedelmi és váltójog magántanárává. Egyideig vasuton rándult le Székesfehérvárról Budapestre, hogy előadásait megtartsa, de biz ez nem lehetett valami

időtájt Angliában a választói census még nagyon magas volt és mert zsidók különben is csak kis számmal léteztek, az ujonnan nyert jog jótékonyága vajmi kis körre szorítkozott. És hosszú ideig tartott, a kivivott jog daczára, míg zsidónak a parlamentben is helyet lehetett foglalnia. Rothschild bárót, a city által megválasztott első zsidó képviselőt a parlament ötször utasította vissza, mert az előirt, a keresztény vallás szellemében szerkesztett parlamenti esküt letenni nem akarta. Ez eskü csak az ötvenes években lett eltörölve. Még később hárult el az akadály, mely a zsidókat az állami hivataloktól és bírói tisztségektől távoltartotta. Az pedig csak a múlt évben történt, hogy a távozó Gladstone ministerium utolsó tényévei ismét egy Rothschild bárót a felsőház peerjévé nevezett ki. Ez a tény közvetlenül a királynő jubiláris éve előtt teremtette meg a zsidók egyenjogosításának betetőzését.

Az az óvatosan conservatív, részletenkint méregető eljárás, melyet az angol törvényhozás mindig követett, sokak szemében kicsinyesnek és szükkeblűnek tűnhetik fel. De ki tagadhatja, hogy az eredmény fényesen igazolja az angolok gyakorlati bölcseségét. A zsidók állása, politikai és társadalmi egyenjogusításuk tekintetében ép úgy, mint felekezeti megbecsültetésre nézve sehol sem látszik oly kedvezőnek, és

véglegesen biztosítottak, mint Angliában. Az antiszemita, kik minden zsidó diurnista kinevezésében minálunk már a világhódító szellem új ténfoglalását látják, sehol sem találnának annyi alapot rémletes jósolgatásra, mint az angolok ősi szabad földén. Kétszázézeren sincsenek, kik angol zsidóknak nevezhetik magukat, és mégis nemcsak az ipar és kereskedelem terén foglalnak el kitűnő állást, de számosan nyertek közülök előkelő helyet a tudományos foglalkozásnak és a közéletnek minden ágában. Vannak zsidók, a kik nagynevű egyetemi tanárok és a tudományok díszei, vannak, a kik elsőrangú bírók, a parlamentben mindegyik párton oly számmal vannak jelen, melyet a mi parlamentünkben levőkkel arányba állítani sem lehet, az előbbi Gladstone kabinetnek ép úgy, mint a mostani Salisbury ministeriumnak nem hiányzott zsidó tagja sem. És mindezek daczára sehol semmi antisemiticus agitációnak nyoma sincs és Drumont sem akad, a ki az idevágó adatokat hajmeresztő statistikába foglalja. Ellenkezőleg, az angol közszellem mindenkor a legnagyobb méltányosságot tanúsítja a zsidók hazafias szolgálatai irányában és az erős angol felekezeti is testvéri indulattal közeledik a zsidóság vallási szervezetéhez. Van térítő egyesület sok milliónyi pénzalappal, de nincs faji üldözés.

Láttuk az orosz zsidó üldözések idején.

kényelmes dolog, úgy hogy csakhamar a fővárosban rendezte be ügyvédi irodáját, mely — talán mondanunk sem kell — egyike a leglátogatottabbaknak. Számos uradalom és közkereseti társaságnak képviselővel gyarapodott ez által, de ügyvédi körökben is oly tekintély, hogy kartársai az egész országból fölkeresik őt jogi tanács vagy véleményadás végett. Mint nemzetgazdász is jeles ő, theoretice és practice. Neki köszönhető a budapesti közuti vaspályánál legújabbán behozott szakaszrendszer, melyet Jellinek lóvasuttársasági igazgató Neumann egy fölolvadásának hatása alatt honosított meg.

Nem egy esetet mutat föl közéletünk, hogy olyan férfiak, kik magukat ifjúkorukban a talmud és vele kapcsolatos tudományok művelésére adták és később pályát változtattak, működésük új terén nagy, korszakalkotó dogákat létesítettek. S ha Neumann dr. fényes jelenének megokolását is zsidó tanulmányaiban keressük, egy csöppet sem akarunk levonni a vele született alkotó erőből és kitartással párosult vasszorgalomból. Annyi bizonyos, hogy kitűnő hebreista, a minek nagy művében is jelét adja. A kereskedelmi törvény 299. §-ának magyarázásánál is nyilatkozik benne a talmudtudós. Érdekesen kifejti, hogy e paragrafus egyetlen nyugati nép törvényében sem található föl, csupán a magyarban meg a — talmudban,

a mely szerint az, a ki kereskedőtől lopott tárgyat jóhiszeműleg vesz, a tárgy tulajdonosának tekintetik. Ennek bizonyítására czitálja a misna baba kama 174. és 175-ik lapját, a sulchan aruch IV. rész chosen hamispot 25. fejezetét. Most legalább lesz valaki parlamentünkben, a ki a talmudból hamisan idéző apostoloknak »megállj!«-t tud mondani, a ki be tudja bizonyítani, mennyit ér a zsidóul olvasni sem tudó, de azért kabátjuk ujjából derüre-borura talmudczítatumokat szóró urak tudománya. Még csak azt akarjuk megemlíteni, hogy Neumann Ármint tanártársai ösztönzésére Trefort miniszter remélhetőleg nem sokára rendkívüli tanárrá fogja kinevezni.

Neumann Ármint tanári, ügyvédi és írói hármas dicsősége és nemes ambíciója a politika mezejére szólította. Érdemesebb embert nem küldhetett volna a bereczki kerület szabadelvű polgársága a törvényhozó testületbe. Győzelmének az adja meg a nimbuszt, hogy egy ismert Krözus, a mérsékelt ellenzéki Lyka Döme bukott el vele szemben. De nem csupán elválasztói gratulálhatnak maguknak és a parlament, mely általa oly kitűnő munkaerőt nyer, hanem felekezete is büszke örömmel tekinthet az új képviselőre, ki hi-teért mindenkor bátran a sikra szállt és jövőre a parlamentben is önérzetesen küzdeni fog.

Berényi Sándor

A mikor a gyűlölet apostolai majdnem egész Európában kárörvendve hirdették a zsidóság romlását, Angliában a protestantizmus és katolicizmus egyháznagyjai összeülekezve az igazi felebaráti szeretet és nemes humanizmus érzésében felemelték tiltakozó szavukat a kegyetlen üldözés ellen és az angol közönség dicső áldozatkészséggel sietett a hontalanok segítségére. És az angol kormány is mindig első volt abban, hogy a zsidókat nagylelkű támogatásban részesítse, valahányszor a keleti országokban a régi barbárság feltámadó szelleme őket új sajnargatással látogatta meg.

Nézzünk által Angliába és bámuljuk meg a zsidóknak egészséges és összhangzatos polgári fejlődését! Sehol a zsidók között a felekezeti érzés és a vallásos öntudat nem maradt oly ép és erős, mint Angliában, mégis sehol másutt oly szerencsésen nem olvadtak az általános nemzeti életbe, nem alkalmazkodtak oly tökéletesen a történelmi viszonyokhoz és a közvélemény természetes áramlataihoz. Jó zsidók és igazi angolok. Ennek a nemes típusnak volt legdicsőbb képviselője a boldogult sir Moses Montefiore.

Minden angol igaz örömmel ünnepelte királynéja jubileumát, de legőszintébb örömmel kellett, hogy ünnepeljék az angol zsidók. És ha mindenütt a külföld bámuló tisztelettel adózott a királynő uralkodói érdemeinek, illik, hogy az Anglián kívüli zsidók is benső kegyelettel emlékezzenek meg róluk; mert az a fényes állás, melyet az új reformtörvények az angol zsidóknak juttattak, emelték vallásunk tekintélyét és javították felekezetünk helyzetét mindenütt a kerek földön.

M. E.

Hány antiszemita képviselője lesz a jövő képviselőháznak?

Mult heti számunk megjelenésekor a kerületek közül, melyekben antiszemita jelöltek is aspiráltak a képviselői mandátumra, még 7 volt hátra a választással. A választásokat azóta e kerületekben is megejtették. Lássuk csak milyen eredménnyel:

A hét antiszemita jelölt közül kettő: Onody Géza Hajdu-Nánáson és Vörös József Orosházán újból országgyűlési képviselőkké lettek; ötöt azonban: Verhovai Gyulát Czegléden, Csátár Zsigmondot Kecskemét alsó kerületében (Csongrádon ez az ur mindjárt a választás kezdetén bukott), Székely Benedeket Kecskemét felső kerületében, Persay Ferenczet Gyomán és Margittay Gyulát Hajduböszörményben (Nagy-Kaposon kezdte a bukást már a mult héten) véglegesen megbuktatták.

E 7 antiszemita közt 4 volt olyan, kik a mult országgyűlésen képviselők voltak: Verhovai Gyula, Margittay Gyula, Vörös József és Onody Géza; e 4 közül csak az utolsó kettő lett ismét megválasztva; az 5 új jelölt közül egyetlen egy sem.

Az 59 kerület közül (mult számunkban ugyan csak 58-at soroltunk fel, azóta azonban tudomásunkra jutott, hogy Rácz Géza, a fülöpszállási kerületen kívül a szalántai kerületben (Baranya megyében) is fellépett és hogy szavaztak is rá 21-en, a mire a derek férfit a kerületből hirtelen eltűnt) az 59 kerület közül tehát, melyben antiszemita jelöltek is felléptek, 11-ben antiszemitákat választottak, 47-ben az antiszemitákat megbuktatták, 1 kerületben (Verbón) pótválasztás lesz.

A mult országgyűlésben a következő antiszemita képviselők vettek részt: Istóczy Győző, Andreanszky Gábor báró, Zimandy Ignác, Komlóssy Ferencz, Simonyi Iván, Nendtwich Károly, Rath Ferencz, Szemecz Emil, Szalay Károly, Szalay Imre, Vadnay Andor, Csuzy Pál, Rácz Géza, Vörös József, Onody Géza, Margittay Gyula, Gruber János, Verhovay Gyula és Pantocsek Rezső. E közül, a 19 volt antiszemita képviselő közül most csak heten lettek megválasztva: Istóczy Győző, Komlóssy Ferencz, Szalay Károly, Szalay Imre, Vadnay Andor (két kerületben), Vörös József és Onody Géza. Ezekon kívül meg lett választva 4 új antiszemita is, még pedig: Szabó Lajos, Kudlik János, Szendrey Gerzson és Svastics Gyula. Az antiszemita képviselők száma a jövő országgyűlésen tenne e szerint — Vadnayt kettőnek véve — tizenkettőt; azaz héttel kevesebbet, mint a mult országgyűlésen.

Csakhogy ez a 12 apostol tényleg alig lesz benn a képviselőházban. Vadnaynak második kerülete még akkor sem volna biztosnak mondható, ha megválasztását egyben sem támadnák meg. Az egyik kerületről le kell mondania, s ez körülbelől annyit jelent, hogy a kerület az antiszemitákra nézve el van veszve; de eltekintve ettől a választás az egyik kerületben (Mezőturon) meg is lett támadva. Csakis Nagy József, az antiszemita érzelmű választási elnök kvalifikálhatlan eljárása tette lehetségessé az antiszemiták győzelmét Mezőturon; a második választásnál majd rajta lesznek, hogy Nagy József uram künn rekedjen. Erre a kerületre tehát az antiszemiták alig számíthatnak többé.

Egy másik kerületbeli antiszemita képviselő, Szalay Imre, e napokban kijelentette, hogy ő nem antiszemita, hogy ő most tisztán mint függetlenségi és 48-as alapon álló jelölt lett megválasztva,

Szivesen és örömmel akarunk hitelt adni e kijelentésnek; az antiszemiták persze ezek után csak tizen maradnának.

Csakhogy tizen sem lesznek!

A képviselőház új házszabályai, melyeket a többség közvetlenül az országgyűlés berekesztése előtt elfogadott, a következő passzust is tartalmazza:

A választás megsemmisítettik, ha bebizonyíttatik, hogy fenyegetésekkel avagy nemzetiség, osztály vagy hitfelekezeti elleni gyűlöletre izgatással, nem különben büntettek, vétségek vagy kihágások általi megfélemlítésekkel a választásra jogtalan befolyás gyakoroltatott; ha megállapítható, hogy más jelölt nyerhetett volna többséget, ha a jogosult választók választási joguk gyakorlásában nem gátoltattak, avagy a választók egy részének elhatározására fennebb említett módon jogtalan avagy közhivatalnoki törvényellenes befolyás nem gyakoroltatott volna. (A házszabályoknak az igazoláshoz szoló szakasz 71. §-ának c pontja.)

Ha eme szabályt nem azért teremtették, hogy kijátszák, akkor a jövő képviselőház nem igazolhatja sem a Szabó Lajos, sem az Ónody Géza megválasztását. Szabó Lajosra nézve kár egy szót is vesztegetnünk a bizonyításra; a szegény szerdahelyi zsidók házaival füstbe ment az ő mandátuma is; a mi pedig Onodi Gézát illeti, ő csak úgy lehetett győztes, hogy a megfélemlített ellenpártiak tömegesen oda hagyták a választási helyet, a nélkül, hogy mertek volna György Endrére leszavazni, sőt voltak olyanok is, kik félelmükben Onodyra adták szavazatukat, kik tulajdonképen György-pártiak voltak.

Bebizonyított tény továbbá, hogy több mint száz szavazó polgár a választás előtti napon oda hagyta a várost, mert fenyegetve volt élet és vagyonbiztonságuk, ha György Endrére mertek volna szavazni. Ha már most ezeket az új szabályokat nem csak azért teremtette meg a törvényhozás, hogy írott malaszt maradjon, hanem tényleg alkalmazzák is, akkor a képviselőház nem igazolhatja Onody megválasztását sem. Hogy a dunaszerdahelyiek egy újabb szigorúan törvényes választásnál ismét Szabó Lajost és a hajdunánásiak ismét Onody Gézát fogják választani, azt Szabó Lajos ép oly kevéssé hiheti, mint Onody Géza. A jövő képviselőházban alig lesz több mint 8 antiszemita képviselő.

Sz.

Dunaszerdahely.

Soha az antiszemitákat találóbban nem jellemezte senkisé is oly kevés szóval, mint Koszorus költőnk, Jókai Mór. Valóban oly párt az, mely nem közjogi, de magánjogi alapra helyezkedik és olykor-olykor, bár akarata ellenére, a büntetőjogi alap az, melyen egyes tagjait szerepelni látjuk. Noha kétséges, vajjon fog-e a jövő országgyűlésen is párttá alakulni az a pár legény, kinek a könnyenhívó, együgyű parasztnép elámitása és a józaneszű választó polgárok megfélemlítése által sikerült magának öt évre gondtalan életmódot biztosítani, — mégis kétségen kívül

áll, hogy fenn fogják tartani e tévtánok hirdetői jellegük sajátosságát ézentul is, hogy a magánjog által emelt korlátok megsértése folytán a büntetőjog elvei fognak nem egyszer alkalmaztatni rájuk a jövőben is.

Fényes bizonyossága ez állításunk igaz voltának az új antiszemita nemzedék egyik ifjú sarja, Szabó Lajos képviselő és annak viselt dolgai. Nem szükséges azokat az olvasó közönséggel részletesen megismertetni; mert Szabó Lajos nem ismeretlen előtte. Hisz nem egyszer olvasta nevét az ujságokban! Az igaz, hogy annak rendkívül előkelő rovatában: rablók, tolvajok és csalók társaságában: a törvényszéki csarnokban. S ha eddig elkövetett ténykedése csak a lapok törvényszéki rovatában biztosított neki helyet, legujabban kifejtett tevékenysége folytán már a képviselőház szónokai között leszünk kénytelenek nevével az országgyűlési tudósításokban találkozni. És ne merje senki sem mondani, hogy nem volt tevékeny! Bejárta napokon és heteken át a dunaszerdahelyi választó kerületet, nem fáradt belé, a népet az egyedül boldogító antiszemitizmus nevében, de saját érdekében felizgatni, a zsidók ellen leghevesebben felbujtani és minden lehetőt elkövetett, hogy bejusson az ügyvédi praxisánál jóvedelmezőbb képviselőházba. És ezen áldásdus tevékenység meg is hozta gyümölcseit. Az eget, földet ígérő hazudozások által félrevezetett tótok annyira lelkesedtek e jobb jövőt jósló apostolért, hogy kedvében járni akarván, fényes illuminációt is rendeztek az ő tiszteletére. Négy helyen is egyszerre felgyújtották Dunaszerdahelynek szegény zsidók által lakott városrészét és e borzasztó lángoszlopon gyönyörködtek, míg az álmából felriasztott lakosok örült futásban kerestek menedéket a biztos halálból. Mit bánják ők, hogy ötszáz ember lett megfosztva hajlékától és vagyonától, mit törődnek ők a borzasztó nyomorral, melylyel a koldusbotra jutott szegény teremtések küzdenek! Hiszen csak a zsidók házai égtek el, csak az ő vagyonuk lett a lángok martalékává!

Ime, így nyilvánul ama keresztény szeretet, melynek teljes érvényrejutását a zsidók akadályozzák. És hiába nyilatkozik Szabó Lajos képviselő, hogy ő nem is volt Szerdahelyen és hiába bir annyi arczatlansággal állítani, hogy nem nyolczvan, de egészben csak hét ház égett el. Tudjuk, hogy mennyit lehet ily emberek állításainak és nyilatkozatainak hinni. Hiteles tudósítások rég megczátolták ezen állításait, sőt ha oly igaz volna is, hogy e tűzvész nem az antiszemiták műve, mint a hogy igaz, hogy ők gyújtották fel a várost, még akkor is elég gyalázatosnak tartanak a tisztességes emberek, ha ily kriminális gátsággal bárminemű összeköttetésbe is hozatnának. De az antiszemiták, kik az erőszak minden nemét igazoltnak látják, ha az a zsidók ellen irányul,

nem riadnak vissza még oly vádtól sem. Hiszen nem ujság már ez nekik, műveltek ők ilyet már máskor is!

Mitől féljenek is ők, mely gázságtól riadjanak vissza, ha látják, hogy magok a közigazgatás helybeli főnökei, hogy a főszolgabíró, a szolgabíró meg az a sok apró tisztviselő nem a károsítottak, de a bűnösök pártját fogják? Ily romlott hatósági közegek védnöksége alatt a legmerészebb vakmerőségre vetemedhetnek és önkényszerűleg rombolhatnak le mindent, mi utjukban van a nélkül, hogy visszatetszésre találkoznának náluk. Azért nemcsak méltányos, de jogos követelmény is, hogy kormánybiztos küldessék ki Szerdahelyre, ki erélyesen szembe szálljon a zavargó elemekkel, vaskézzel állítsa ismét helyre a megzavart rendet és adja vissza a vallásukért ártatlanul bűnhődött zsidók nyugalmát.

Mert most csak zsidók azok, kik a társadalmi rend durva megsértésével lettek a felbujtott nép felizgatott szenvedélyének áldozatává. De valamint a szél által szitott lángok nem szoritkoznak csak a tűz keletkezési helyére, úgy a vak szenvedélyek romboló árja sem kormányozható tetszés szerint és nem állítható meg, ha utjában mindent elsodorva, kiárad a menetének kimért medréből. A jelszó, melyet kiadtak az antiszemiták dühtől tajtékozó veszett emberei: »üssük a zsidót.« És akadnak is elegenden, kik az e vallásfelekezethez tartozókat minden nyomon zaklatják és ütögetik. De megmutatta a dunaszerdahelyi eset is, hogy a szegény parasztnép erőszakoskodásaiban nemcsak a felekezet elleni gyűlöletből vezéreltetik, de a bizalmával és jóhiszeműségével visszaélő haszonleső emberektől félrevezetve, elámitva és megcsalva már a vagyonosabb osztály ellen felekezeti különbség nélkül intézi támadásait. »Üssük a zsidókat, meg a kaputos embereket« ordított a felbőszült tömeg, »mind a ketten gazemberek.« Ha a minden áron mandatum után áskálódó antiszemita képviselőjelöltek tulliczitálják egymást sohasem teljesíthető ígéretekben; ha kilátásba helyezik a parasztbirtokok adósságainak eltörlését, az adó tetemes leszállítását, a földbirtok egyenletes felosztását és mindezeket felül ráadásként még a Palästinába üzendő zsidók pénzét is a parasztnép jogos vagyónaként tüntetik fel, akkor ne csodáljuk, hogy a szemfényvesztés minden neme által elvakított nép vadul nekiment azon személynéknél, kiket a vagyon birtokában levőknek ismer és nem válogatja meg, hogy zsidó-e vagy keresztény az, kinek javai által saját jólétét előmozdítaná. Ily módon az eleinte csak zsidóellenes mozgalom, mely kezdettől fogva is más rugók által lett megindítva és követve, mint a melyek a nyilyánosság előtt hangoztattak, megszűnik még pro forma is vallásos mozgalom lenni és kifejlődik azzá, minek magvát már most is elhintvük: lesz kommunisztikus mozgalom.

Nem kell szót vesztegetnünk arra nézve, mily óriási veszélyt rejt tehát az antiszemitizmus magában. Egy ilyen veszélylyel szemben nem szabad annak történnie, hogy hatósági közegek védnökségük alá fogadják a nép azon részét, mely elég bárgyu, magát, minden intés daczára is egyszerű csalók által kihasználtatni és nem szabad történnie annak, hogy hatósági közegek pártfogolják az ilyen csalókat és tétlenül nézzék, mint vezetik orruknál az együgyű parasztokat, mint rontják meg a különben is laza erkölcsöket, hogy mások rovásán felmásszanak az ugorkafára, melynek tetejére érve kinevetik azokat, kik életük kockáztatásával felsegítették őket. A dunaszerdahelyi zsidók túl fogják élni azt a csapást, mit rosszlelkű emberek rájuk mértek. Találkoznak még emberek, kik nemeskeblű adakozással enyhítik felebarátaik nyomorát és hál' Istennek! meg van még bennünk az a jó tulajdonság, az az erény, melyet ellenségeink eleget fájlalnak: tudunk még összetartani, ha bajba jutunk. De vajjon lehet-e majd eleget adakozni akkor, ha az antiszemitizmus kommunisztikus irányzatának kifejlődésével nemcsak boszszuból gyújtják fel az ember házáat? Ha majd nemcsak a szegények hajlékát teszi tönkre, de neki mennek a gazdagok palotáinak is? Ha semmi sem lesz a döntő, csak az, hogy hol az a sok vagyon. mit ígérték?

De ne is folytassuk tovább. Nagyon szomorú az a perspektiva, mely egy rövid tekintettel a jövőbe elénk tárul. Most még gyógyítható a baj, ám lássunk hozzá. Nem a zsidóság egyedüli érdeke az, hogy az antiszemiták minden józan gondolkodású ember által megvetendő üzelmeinek vége vessék. Egész nemzetünk érdekében áll, hogy oly zavargó elemek még jókor fékeztesse meg, hazánk nyugalma és jóléte megkivánja, hogy az illetékes körök kiméletlenül és a legnagyobb erélylyel büntessék a felekezet, nemzetiség és tulajdon elleni izgatókat. Mert ha ez irányban kötelességüket nem teljesítik, ám — videant consules.

Dr. F. T.

* * *

Dunaszerdahelyről a következő sorokat vettük: Megtörtént, a mit nem reméltünk. Szabó Lajos antiszemita jelölt győzött a mérsékelt ellenzéki Sággy ellen. No de nem is csoda. Szolgabíránk, Sabó Károly dühös antiszemita és így egész hivatalos apparátusa is az. Ugy Ollé Bencze alszolgabíró, mint csendőrjei. Így történt, hogy Szabó antiszemita mindent a mi rosszat, gonoszat, ragalmazót a nyelv csak elmondhat, elmondhatott a zsidókra; hogy letérdelt Gelle nevű faluban és megesküdtette a lakosságot, hogy megsemmisítendő a zsidókat; hogy a falvakban a népeknek elmondotta, miszerint az antiszemitáknak ha a zsidóság vagyona a felosztás után nem lesz elé-

gendő, az ő 30 milliónyi tőkéje ki fogja azt pótolni; hogy a keresztet színészi bravourral körülvitte a falvakba, hogy Jézus küldötte, és az ő feladata a népet megmenteni (!) a zsidóktól; hogy a népet valósággal bolonddá tette. Egyik faluban mondta, hogy dúsgazdag, a másikban, hogy szegény; egyikben, hogy földmives az apja, a másikban, hogy kuriai bíró stb. ilyfélék. Az asszonyok mindegyikének hizellgett, bókolt; egyszerű paraszt asszonyoknak kezét csókolta meg. Tanácsolta nekik, hogyha férjeik az ellenpárthoz szitanak, ne főzzenek nekik, ne teljesítsék a feleség kötelességét; a gyermekeknek, hogy ne lakjanak apjuknál, tagadják meg neki az engedelességet, mindaddig, míg nem az ő hive. — A zsidó korcsmárosokat a falvakban elverette és szemébe köpött annak, bárki volt is, ki neki ellentmondott beszédje alkalmával. — Nem lehetne kimeríteni azt a szemtelen eljárást, mire ez az ember egyelőtte egészen idegen környéken merészelt tanusítani. Nem csoda, volt pártfogója: a szolgabíró, a mivel elég van mondva. A zsidókat választás helyén sans-gene elverték, panaszkodtak a szolgabírónak; felelet: Ugy kell neki. Csendőrök visszatartották a Ságystákat, illetve visszakergették különböző ürügyek alatt; még a pénzügyőrök is korteskedtek Szabó javára. — Egyes falvakban agyonütéssel fenyegettek, zsidók, úgy mint keresztények ha Sághyra szavaznak. Bejelentik. Hiába. Ehhez hasonló esetek en masse történtek. — A választás ellen természetesen panasz fog beadatni a képviselőházhoz.

Szabó Lajos képviselő gonosz üzelmei folytán romban áll ma Dunaszerdahely; 420 tagból álló 80 zsidó család koldusbotra juttatva, állandó remegésben egy újabb veszélytől. Mindenütt csak a nyomorral találkozunk az ember. Itt vezetni könnyező szemekkel a kéréshez nem szokott anya gyermekeit; valamelyik nagylelkűhöz fordulnak kenyérért; ott látunk egy az utcaszögleten összesugorodva és összegémberedett tagokkal még a legszükségesebb ruhát is nélkülöző öreget; ruháért esdekel. Még a minap háziur volt szép bolttal; emitt jár feldult arczczal egy ezelőtt tehetős apa 6 kisebb-nagyobb leányával, kettő közülök mennyasszony; kelengyjök mindenökkel odaégett, — ma az apa szolgálatba ajánlja gyermekeit; amott jajgató asszonyok összekulcsolt kezekkel imádkoznak holmijukért; odább más más jelenete a szivszagató nyomornak; mindannyi ijesztő hirdetője az ördögi rombolásnak, melynek neve antiszemitizmus.

Szerdahelyi Izsó,

— **Felekezeti jótékonyág.** Előre is tiltakozunk e sorok félremagyarázása ellen, úgy zsidó, mint keresztény részről; de lapunk egy olvasója kérdést intézett hozzánk és mert mi sem vagyunk képesek a föladatai talányt megfejteni, hát nyilvánosságra hoz-

zuk. Akármilyen humánus célra folynak gyűjtések, legelől látjuk erszényüket megnyitni a »Pester Lloyd« zsidó olvasóit, kik sohasem kérdezve, keresztényt avagy zsidót érte-e baj. a legtekintélyesebb összeggel enyhítik a nyomort és vigasztalják a szerencsétleneket. Korántsem akarjuk ugyanézen érdemet a nemzsidó közönségtől megvonni. Ők is megteszik a magukét. Azonban csodálkozva látjuk most, midőn Dunaszerdahelyen mintegy 500 lélek lőn koldus és hajléktalan, és fájó szívvvel tapasztaljuk, hogy a keresztény közönségből egy-két adományozó is alig telik. Hiszen majd csak összerakjuk magunk is filléreinket; de a keresztény közönségnek is tenni kellene valamit, ha egyébert nem, hát azért, hogy manifesztálja: mennyire röstelli az antiszemitizmus olyan nyilvánulását, a milyen a szerdahelyi volt.

Gyöngyszemek a talmudból.

Füzdöbe készségesen lépek, de a vízcepppek elől menekülök. Örömet keresem fel magát a nagy urat; de apró embereitől irtózom.

Köre esett a korszó; a korszó eltört. A korszóra esett a kö; a korszó eltört. Történt légyen akár hogy; ha kö és korszó összeütözik, a vesztes mindig a korszó.

Miért hasonlítják prófétáink a tóránt a vizekhez? A vizek sosem folynak felfelé; gögös ember szívében nincsen helye a szent tannak.

A balszamos üveg pompás illatot terjeszt; de mit használ, ha kriptában, hullák közt van felállítva!

Egy előkelő római nő (matrunuta) kérdezé egyszer rabbi József bar Chalaftától: „Szentírások szerint a Mindenható hat nap alatt teremtette a világot; mondd, mit mivelte Isten a világteremtés óta mostanáig? „Nagyobb csodákat“ felelt a tudós „mint maga a világteremtés: az asszony számára kikeresi a férjnek valót“

Talmudista.

Hirek.

— **Zsidó országgyűlési képviselő** eddig ugyanannyi van, a hány a mult országgyűlésen volt, t. i. hat. Megyeri Krausz Lajos, Szent-Endre volt képviselője, most mandátumra nem aspirált, Mandel Pál dr. pedig, őszinte sajnálatunkra, Nyirbátorban kisebbségben maradt ugyan, de e helyett meg lettek választva Neumann Armin dr. és Jellinek Arthur dr. A zsidó képviselők most a következők: Wahrmann Mór, Chorin Ferencz dr., erényi Ullmann Sándor dr., Neumann Armin dr. és Jellinek Arthur dr. Érdekes, hogy a 6 zsidóképviselő közül 4: Wahrmann, Ullmann, Neményi és Jellinek egyhangúlag lettek megválasztva.

Belovár városa (Horvátországban) zsidó képviselőt küld a horvát tartománygyűlésbe. Az illetőt Rosenzweig Miksának hívják és mandatumát egyhangú megválasztatás útján nyerte el.

Hirsch báró. Alig van hét, hogy Hirsch báró nemes szívéről ne kellene szólanunk. S bizonynyal minden számban volna okunk róla megemlékezni, még akkor is, ha az Egyenlőség napilappá válnék. A nagy jótévő — mint bennünket értesítenek — 10000 forintot adományozott a dunaszerdahelyi leégett zsidóknak.

Rothschild Albert báró, a bécsi világház főnöke a szerencsétlen szerdahelyieknek 500 forintot adományozott

— **A pozsonyi orth. hitközség** 1000 frtot és több kocsu ruhát és élelmi szert adományozott első segély gyanánt a dunaszerdahelyi leégettek javára, mint a kebelében eszközölt gyűjtés eredményét.

Schweiger Mártont, az orsz. izr. központi iroda elnökét nagy csapás érte. Édes anyja, özv. Schweiger Salamonné, szül. Schweiger Francziska asszony f. hó 23-án életének 72-ik évében jobblétre szenderült. A boldogultat nagyszámú, közbecsülésben álló családja és tekintélyes rokonai a Linczer, budai Goldberger és csetei Herczog családok gyászolják.

Lichtmann Mózes meghalt. Igazi nemes sziv szünt meg dobogni a mult hét első napján Tisza Eszláron. A ritka becsületességű, csak tisztelet és szeretetnek örvendezett 77 éves Lichtmann Mózes tiszta eszlári földbirtokos meghalt. A környékből, Tokajból és Nyiregyházáról több százan érkeztek, hogy a nemes férfiúnak az utolsó tiszteletet megadják. A falubeliek is tömegesen megjelentek; az öreg urat szerette és tisztelte mindenki a helységben; barátságos és nyájas volt mindenkire és alig van a faluban valaki, ki jószágát nem élvezte volna. A szerencsétlen pör, mely községe nevét viseli, megkeserítette élte alkonyát, ha mindjárt őt magát nem érintette a fertelmes vád. Egyetlen vigaszát képezte az eszlári nép magaviselete. „Ötven év óta lakom e nép közt majd mint nagybérlő, majd mint birtokos; keressenek ki egy embert csak, kinek valaha panasza lett volna ellenem.“ Tény is, hogy az eszlári parasztnép jobban ragaszkodott a zsidó földes urhoz, mint a kevély Onodyhoz, ki a népnek inkább zsarnoka volt mint jótévője, míg az »öreg ur«-ban a paraszt ember mindig jóakaróra, segísre talált. — A nyiregyházi tárgyalásnál az elhunyt mint tanu lett kihallgatva. Volfner, a vádlott zsidó koldus ugyanis azzal bizonyította alibijét, hogy ő ama fatális szombaton Lichtmannnál ebédelt, a zsinagógában tehát már ennél az oknál fogva sem lehetett délben. A tanu erre nézve azt vallotta, hogy ő nem emlékszik, ebédelt-e nála akkor az az ember. »Ha egy idegen ember — szólt erre a tszéki elnök — nála étkezik, még pedig falu helyen, arra csak emlékeznie kell; de másrészt nem valószínű, hogy koldus embert asztalához ültetett.« »Engedelmet kérek nagyságos elnök nr — válaszolt az öreg Lichtmann — de méltóztassék megkérdezni cselédeimtől, vagy akármelyik falubeli embertől, van e hét, hogy nálam több idegen szegény ne étkeznék; nálunk továbbá ősi szokás, hogy a szegényt, a meddig házukban van, magunkéihoz számítjuk s a viláért sem engedném, hogy az máshol, mint velem egy asztalnál étkezzék. Arra azonban mindamellert nem emlékezhetem vissza, hogy néztek ki a szegények, kik egyik vagy másik napon nálam étkeztek. Volfnernek lehet, hogy igaza van, de én mellette nem bizonyíthatok, ha mindjárt véget vethetnék bizonyításom által az egész pörnek.« E nemes gondolkodás, eme ősi erény és becsületesség nyilatkozata hatalmas benyomást tett a törvényszékre. Meg kell még említenem, hogy a boldogult a 8 tiszta-eszlári családot, kiknek kenyérkeresőt börtönbe hurczoltak, egy éven át egyedül ő tartotta ki. Az elhunyt ritka jártassággal bírt a talmudban, a héber és rabbinikus irodalomban. Rava-

talát 3 fia egy leánya 20 unoka és dédunoka áltak körül. — Legyen áldott az igazságos emléke.

A magyar papság egy része a lefolyt választások alatt tudvalevőleg nagyban izgatott az antisemita jelöltek érdekében. E kvalifikálhatlan eljárás a félhivatalos Pol. Korr. szerint az **uralkodó ház körében nagy megütközést keltett.**

— **Nemes tett.** A paksi szerencsétlenség folytán 134 gyermek jutott árvaságra. Mindezeket Freund Armin paksi gabonakereskedő látta el több napig hussal és kenyérral. E tett méltán a legjobb benyomást tette ugy a városban, mint a környéken.

A paksi orth. rabbi elhatározta, hogy a junius 18-át, mint a dunai katasztrófa szomorú emléknapiját gyász isteni tisztelettel fogja megülni minden esztendőben.

— **A verbói uj válasziás** alkalmával — mint hirlík — nem Komlóssy, hanem Andreánszky Gábor báró vagy Pantocsek Rudolf lesz az antisemita választók jelöltje.

— **Huszonöt éves jubileum.** Neumann Armin, az aradi izr. iskolák igazgató-tanítója, a f. hó 29-én megtartandó zárvizsgák alkalmával üli meg aradi tanítóskodásának huszonöt éves jubileumát. A lelkes, odaadó buzgalommal működő és általános tiszteletnek örvendő tanférfiu érdemeinek, miket évek hosszú során át ugy az iskola, mint a társadalom körében szerzett, ez alkalomból a hitközség is méltó elismeréssel fog adózni.

A nemzeti zeneiskola minapi vizsgálatain különös feltűnést kellett egy 8 éves kisfiu pompás játéka, ki ezuttal már a IV. osztályt fejezte be. Játéka után az igazgató magához hívta és homlokon csókolta. A kis művészt, kinek szakemberek nagy jövőt jósolnak, Bák Arthurnak hívják és a pécsi izr. hitközség jegyzőjének a fia.

— **A lovasberényi hitközség** legközelebb diszesen restauráltatni fogja zsinagógáját, amint erről ottani levelezőnk utján értesülünk.

Az angol királynő jubileuma alkalmából nagy gyermek ünnepélyt rendeztek, melyen mindenik résztvevő egy hússal, süteménnyel és gyümölcsessel telt dobozt és egy üveg bort kapott. A zsidó gyermekek számára a valeszi herczegnő rendelkezésre folytán külön dobozokat osztottak ki „kóser“ fölirással. Oly gyöngéd jele ez a figyelemnek, mely valóban ritkítja párját.

— **A sulchan áruchnak** van immár antisemita fordítása is, melyet Marugg István követett el Baselben, s a melynek érdekében számos külföldi ultramontán lapban egy ugyanazonos szövegű reklámczikk jelent meg. Eme ismertetések először is számos rabbit támadnak meg, mert a Marugg féle fordításra ánthémát mondtak, azután üdvözlík az uj fordítást, mint a mely megismerteti a sulchan áruchnak a zsidó fordításokból állítólag hiányzó és a szidókra nézve kompromittáló tétéleit. Az idézetek egytől egyig hamisítások, miket az uj fordító elkövetett. A legérdekesebb e reklámczikkben, hogy Pinner drt. a talmud fordítót, a zsidók által »megmérgeztett« és Brimanust, az ismert szédelgőt, ki öngyilkossá lett, rituálisan »lesaktoltatja.« Ugyanezt meséli Raabe lelkésről is, és több mocskos kifakadás után felszólítja a kath. világot, hogy a Marugg-féle hamisítvány vállalatát támogassák.

— **A frankfurti izr. realiskola** egyik tanára Teblée Adolf a IV. osztályú királyi korona-rendet nyerte el lelkiismeretes működése jutalmául.

— **A konstantinápolyi zsidó község** kebelében nagy visszavoást okozott a következő eset. A »Telegraph« nevű zsidó hirlap heves támadásokat intézett a chacham basi, vagyis az állam által kinevezett és basa czimmal fölruházott főrabbi helyettese ellen. E támadásokat a hatóság elnyomta és a nevezett lap szerkesztőjét a rabbiság elé állította, mely aztán őt rágalmazás és hittekintély elleni lázítás miatt elítélvén, kiátkozta. Ezen ítéletet minden zsinagógában kihirdették, minek folytán Fresco szerkesztővel minden érintkezés tiltva van. Ámde igen sokan támogatják Fresco intenczióit s azokat úgy okolják meg, hogy a főrabbi kinevezésének 15 év óta történő elmulasztása törvénytelen állapot, mely ellen a nagyvezirnél az ellezék már peticionált is.

A tüzkárosultaknak.

A tűz által elhamvasztott városok hitközségeinek megkárosult institucziói javára **23** frtot kaptunk Kalocsáról Beer Rikárd ur utján mint az ottani izr. kereskedő ifjuság által rendezett tánczvigalom jövedelmét. Ugyanezen célra küldött Pfeiffer Fülöp ur Győrből **5** frtot, Reich Mihály ur Nagy-Báródról **25** frtot, mely összeg a pünkösdi thórafelolvasás alatt gyűlt egybe és **15 frt 18 krt** kaptunk Strausz Zsigmond ur utján mint az ozorai hitközség adományát; összesen **68 frt 81 krt**. Beérkezett tehát az Egyenlőség szerkesztőségéhez a 23. számban kimutatott **95 frt 50** krral együtt **163 frt 68** krajczár, mit ezennel nyugtatunk.

A szerkesztőség.

Az inquiziczió karmai közt.

— Történeti elbeszélés. —

(12. folyt.)

A megkinzottakat sorba és szakaszokba állították.

A közeli domtemplomban hetet vert az óra s nyomban rá megcsendült a harang. Madrid többi harangjai is csengtek-bongtak. Hangjuk hívóan ujjongva, zokogva repült el a város minden részébe s hirdette az ünnepély kezdetét. — Életet hirdettek és halált...

A hívó hang eljutott a város minden zugába, az emberek ünnepi öltözékben siettek résztvenni a fényes menetben, melyet a trónörökös menyegzőjére rendeztek.

Az elítélteket kivezették a fülledt kihallgatási teremből s az udvaron állították össze.

Derült, szép őszi reggel volt, nyugodt, mint a tiszta lelkiismeretű haldokló mosolya. . . . És mért ne lett volna derült, mosolygó a reggel? Hiszen száz meg száz ember kinjai megváltójának hajnala volt! — Száz meg száz embert készült megszabadítani tenger szenvedésétől, s száz meg száz ember üdvözülésének előhírnöke volt . . .

A foglyok nagy része nem tudott hova lenni örömeiben. Ujra látták a tiszta, köd nem homályosította kék eget, a hűség biztató színét: ujra teli tüdővel szivhatták a fris ozondús levegőt s legeltethették éhes szemeiket a velük egy sorsu lepergő lombokon. Mosoly ült ki az arcukra, fény, derű, de ez a mosoly, ez a fény, ez a derű olyan volt, mint zörgő haraszt az aranyos napsugár csókja . . . Muló, rövid, hiszen nem sokára belepi a dér, a fagy, a hó!

Szülő, gyermek, testvér, kedves, barát, ismerős, pedig nem is voltak egymás mellett, s még csak egy utolsó csókkal, egy végső kézzsoritással sem bátoríthatták egymást az utolsó útra.

Mire valók is lettek volna az inquisitorok, ha még ezt is megengedik?! Nem elég-e, ha egyetlenegy utolsó kívánságot teljesítettek? még pedig olyat, melyet az ünnepély fényeért lehetetlen volt megtagadniok?

A fényes menetben részt vevő foglyok közül azok, kik a megkegyelmezettek osztályába voltak sorolva, egy-egy égő fáklyát kaptak, annak jeléül, hogy életük fáklyája még sokáig fog olvasztott szurkot csepegtetni kezeikre. A halálra ítéteknek pedig egy-egy kialudt fáklyát nyomtak markába és evvel jelképezték azt, hogy életük világa is nem sokára kialszik . . . Oh, az inquisitor urak pompás költői hasonlatokkal éltek!

Hogy az inquisitio karmai közé került emberek kellő fényvel jelenhessenek meg az ünnepélyen, még erről is gondoskodtak. Mindenik mellé két kísérőt is állítottak, de nem testőrül, oh világért sem, hisz arra nem volt már szükség! — csak lelkük őreül. Az egyik lélekőr pap volt, kinek kötelessége volt a csüggedők vigasztalása és jó utra térítése a másik pedig keresztapa jelölt volt melléjük adva, hogy a hosszú ut előtt, legyen a ki keresztvizre tartsa — a megégdtendőket és megfojtandókat.

Igy összeállítva hármassorokban elhagyták az udvart s a részökre kijelölt helyre álltak.

A menet aztán a harangok zugása mellett lassu, impozáns léptekkel haladt az ünnepély központja felé.

Az iskolás gyerekek zászlósan, hosszú talárokba öltözve és kereszttekkel bőven ellátva, tanítóik kíséretében mentek legelől, utánok a Domonkos rend; papi ruhába öltözött hivei következtek, kik előtt a „szent törvénszék“ lobogóját vitték.

A zászló a legfinomabb s legtisztább damasztból volt szöve, melynek közepén Szt. Domonkos aranyba szőtt mellképe látszott, ki e szerzetet megalapította. A képen Szt. Domonkos jobb kezében kardot tartott, baljában pedig olajfa ágat, — a béke jelvényét; a kép alá nagy betűkkel e szavakat írták: »Igazság és könyörület« és pedig úgy, hogy e szó „igazság“ a kard alá esett, a „könyörület“ pedig az olajág alá.

Ez annak bizonyosságául volt a zászlóra írva, hogy a „szent törvényszék“ csak makacs emberekkel szemben szigorú, ellenben a megtérőkkel a legszelidebben bának el. Hát hiszen szatirának jók is az ilyen jelszavak!

A dominikánusokat a többi szerzetesek és papok követték szintén teljes díszben. Minden szerzetes rendet négy-négy ember képviselte. Minden rend magával hozta zászlaját is, melyen alapítója képe díszelgett.

Ezek után következtek a grandok, mindannyian fényes fekete öltönyben és fehér nyakkravalóval. Mindeniknél volt egy tarsoly, melyben a biborba szőtt családi czimer volt elhelyezve; balcsipejükről hosszú kard lógott le.

A főnemeseket az állam valamennyi érdemes hivatalnok és tisztviselője követte, kik egytől-egyig állami egyenruhába voltak öltözködve.

Aztán egy sereg katona következett törzstiszteivel.

A menet ezen része után kis térnyi közben következett a megkegyelmezettek csoportja, melyet a felmentettek követett s továbbá alacsony kis kétkerekű talyigákon a megégetendők képei, a koporsók és a könyves szekrények.

A tűzhalálra ítélték és az inquisitio börtöneiből kikerült elítéltek csoportja között nagy fekete fátyollal behuzott keresztet vittek, melynek elejét az elítéltek, hátsó részét pedig a tűzhalált halók felé fordítottak, ezzel is bizonyítani akarván azt, hogy az elsőeknek még van reményük a megkegyelmezéshez, de ez utóbbiaknak sorsa véglegesen el van döntve.

A familárok néhány ezer főből álló serege alabárdosan zárta be a menetet, mely több utcán kigyózott végig, mignem a nagy kiterjedésű főtérre ért.

(Folyt. köv.)

KINCSEM

Sorsjegy á 1 frt

---

11 sorsjegy 10 frt | 6 sorsjegy 5 frt 50 kr.

Főnyeremény

50.000 ft

A magy. lovaregylet sorsjegyi irodája
BUDAPEST,
Váci-utca 6.

Pályázat.

A miskolci izrael. anyahitközségnél rendszerezített **1500 frt** készpénz évi fizetés és szabad lakással javadalmazott

hitszónoki állásra

ezennel pályázat hirdettetik.

Magyar honosságu pályázók, kik a talmud-és általában a zsidó irodalomban jártasak, bölcsészeti tudorok s különösen magyar hitszónoklatok tartására teljes képességgel bírnak, ezen állomás elnyerése iránti felszerelt kérvényeiket folyó évi **julius hó végeig** bérmentve beküldeni sziveskedjenek.

Próbaszónoklatra csak az arra meghívottak fognak bocsáttatni s az utiköltségek csak az alkalmazandóknak fognak megtérítettetni.

Miskolcz 1887 évi június hó 19-én tartott előljárási ülésből.

Fischmann,
hitk. jegyző.

Roth E. M.,
elnök.

➔ **Brünni kelméket** ➔
elegans

nyári öltözetre

3-10 méteres szelvényekben, minden szelvény 4 bécsi rőf.

➔ frt **4.80** igen finom ➔
➔ frt **7.75** legfinomabb ➔
➔ frt **10.50** legeslegfin. ➔

valódi gyapjuból, valamint kamgarn és felt sökabát kelméket, sima és selyemmel átszövött kammgarn-szöveteket, mosható szöveteket, uri és fiu öltözökre, méterjet 55 kr-ával szállít az összeg utánvétele mellett a szilárd s jóhírűnek ismeri posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF

Brünnben, Ferdinandgasse Nr. 34.

Magyarázat. Minden szelvény 3-10 mtr. hosszú és 136 cm. széles, s így teljesen elegendő egy tökéletes férfi-öltözetre. ➔ A fönnebbi czég ismeretes szilárdsága és jelentékeny munkaképessége kezeskedik arról, hogy csak a legjobb áru, pontosan a választott minta szerint, szállítatik. — Miután most igen sok szédelő czég „brünni áruk“ köpenye alatt garázdálkodik, ezek ellenében a fönnebbi czég mintákat küld **ingyen és bérmentve.**

PROTEKOLIRTE SCHRITZMAIER

cs. kir. egyedül engedélyezett

bécsi háztartási szappan

együttal a legjobb hidegvizben használható és takarékosági szappan a ruhára éppen nem ártalmas.

Legjobb találmány a ruha-tisztítására és vasalására

bécsi keményítő-fény-pasta

pléhdobozokban 10 és 20 kr., 1/4 kilo 50 kr., 1/2 kilo 1 frt., 1 kilo 2 frt.

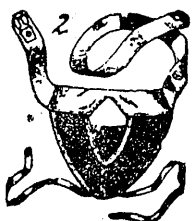
Gyári raktár a gyárosnál és engedménye birto-
kosánál: **Münzer Henrik**nél, Bécs, Hernals,
Hauptstrasse 1. sz.

Budapesten kapható: **Neruda Nándor**, Hatvani-utca; **Szenes Ede**, V., Dorottya-utca 5, és **Andrássy-ut 41**, **Takats Lajos**, Hatvani-utca 19, **Detsinyi Frigyes**, V., Marokkaiház, **Silber Antal** veje, Király-utca és **Károly-körút** sarkán, **Vághi Lajos**, Nádor-utca 17, **Halbauer testvérek**, Király-utca, **Wilhelm Samu**, V., Arany-János-utca, **Steden József** II., Fő-utca 31.

Főbizományos és főraktár Magyarország számára

KURZWEIL JÁNOS V., Akadémia-utca 10.

Ő Felsége az osztr. császár és Magyarország apostol. királyától, valamint Ő Felsége a belga király által szabadalmaztatott.

Suspensorium

(helytartó.)

Minden férfinak ajánlatos, lovaglónak s sokat járónak okvetlen szükséges.

Szövött 60 krtól 1 frt 50 krig. Szarvasbőr 1 frt 60 krtól 2 frt 80 krig. Vulkánirozott kautsukból (vizmentes) 3 frt.

Megrendeléseket pontosan és titoktartás mellett eszközö-

Legujabb találmányú

KELETI SÉRVKÖTŐ.

Még a legelhanyagoltabb sérvet is kitódulása ellen védi. (2) két felváltható pelottával és sérvvédővel ellátva, mely a sérvet és a sérvkötőt is izzadás ellen védi, mindig szárazon, tisztán és épen tartja. Egyoldalú 6—10 frtig, kettős 12—18 frtig.

Mindennemü gummi és tollsérvkötők, betegápoló-eszközök,

Gummi különlegességek, valódi francia óvszerek, Praeservatives stb. stb

KELETI J.

csász. kir. szabad. sérvkötész és ortopédiai műszerész,

BUDAPEST,

Koronaherczeg-utca 17. szám, a szerviták épületében

Orvosi nyilatkozat: Keleti sérvkötész úr, sérvkötőit betegeim már hosszabb idő óta a lehető legjobb sikerrel használják, még legrégebbi sérvük ellen is teljesen célszerűnek bizonyulnak stb. stb: **dr. Hirsch Miksa** s. k., orvos és sebész-tudor, a fővárosi Rókus-kórház v. orvosa, a cs. és kir. katonai kórház v. orvosa stb

A Korinthiai

Római forrás

Állomás: Prevali, posta: Gastein, Korinthia.

(Római forrás),

teljesen ment a kénés összeköttetésektől, jód, brom- és sókiválásoktól, legkönnyebben megemészthető, nagyon jó ízű alpesi savanyka, természetű; kitűnően használható bronchial és bélhurut gyógyítására, gyomor-, vese- és húgyhólyag bántalmakban.

Legkitünőbb asztaliviz

terhes utóhatások nélkül, mely a bort sem nem feketíti meg, sem nem teszi rossz ízűvé. Különösen ajánlható epidemikus betegségeknek.

Főraktár Magyarország számára:

WEISS BENŐNÉL

Budapest, Szerecsen-utca 1.

Kapható minden füszerkere kedésben és vendéglőben.

A legelső hazai gazdasági gépgyárak közreműködése mellett,

megnyitá a a gépvásárnak,

mely egybe van kötve egy-állandó, változó

minta-kiállítással

s egyelőre kisebb

segédgépek

központi elárúsító helyiségével, a kivétel, valamint a belföldi forgalom emelésének céljából.

Az elárúsítás eredeti gyári áron történik; az eredeti árjegyzék megtekintés végett rendelkezésre áll.

Levelezés: magyar, német, horvát, tót, szerb, bolgár, román, lengyel, cseh, francia, olasz és angol nyelven. Telefon összeköttetés a kiállítókkal a központból

GEITTNER és RAUSCH

cégnél

Budapest, Andrássy-ut 8. sz.

Legkitünőbb hazai gyártmányok, mérsékelt árak mellett.

Minden hazafinak kegyes pártfogásába ajánlva!

MINTARAKTÁR.

rárgányok, takarmányvágógépek, szecskávágók, répavágók, répapuzógépek, mákőrölők, darálógépek, kukoriczamorzsolók, tisztítórosták, trieurók, „Eureka“-tisztítók, vetőgépek, széna-gyűjtők, ekék, boronákból és egyéb földmívelő eszközökből.

Elárúsítás csak is közvetlen, közbentőzősök vagy jutalék-ügynököket kizárva, készpénz mellett történik.

Előleg és utánvétel mellett 25 frton alól nincs engedmény.

Nagyobb vételnél megfelelő az ár-engedmény. Kereskedőknek sem nyújthatunk nagyobb engedményt mint a gazda vevőnek.